

แนวทางการพัฒนาย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า
: กรณีศึกษา เมืองเชียงใหม่

นายบรรณศาสตร์ สุขตระกูล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-333-142-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT GUIDELINES FOR COMMERCIAL DISTRICT IN THE INNER AREA OF OLD CITY
: A CASE STUDY OF MUANG CHIANG MAI .

MR.BUNNASART SUKTRAKUL

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Urban and Regional Planning

Department of Urban and Regional Planning

Graduate School

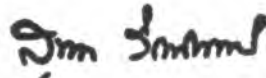
Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-333-142-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า : กรณีศึกษา เมืองเชียงใหม่
โดย นายบรรณศาสตร์ สุขตระกูล
ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา ธาดานิติ

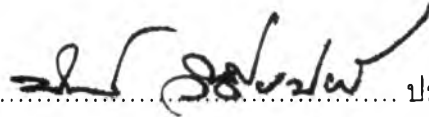
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้แนบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

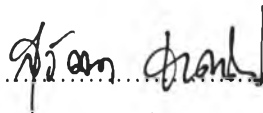
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา กิระนันท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

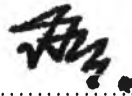
.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิพันธ์ วิเชียรน้อย)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา ธาดานิติ)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ขวัญสรวง อติโพธิ)

.....กรรมการ

(นายพงศสิทธิ์ ชุมสาย ณ อยุธยา)

บรรณศาสตร์ สุขตระกูล แนวทางการพัฒนาย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า : กรณีศึกษา เมือง
เชียงใหม่ (DEVELOPMENT GUIDELINES FOR COMMERCIAL DISTRICT IN THE
INNER AREA OF OLD CITY : A CASE STUDY OF MUANG CHIANG MAI)
อ. ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์. ดร. สุวัฒนา ธานี ; 216 หน้า. ISBN 974-333-142-5.

การศึกษาครั้งนี้ มีกรอบแนวความคิด คือ ย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า เป็นบริเวณที่มีคุณค่าและ
ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองเชียงใหม่ เพราะมีพัฒนาการเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการตั้งถิ่นฐานของ
เมือง การพัฒนาย่านการค้าจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงคุณค่า ควบคู่ไปกับการพัฒนาให้ย่านการค้ามีคุณภาพ
ที่ต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ คือ การพัฒนาการของ
ย่านการค้า องค์ประกอบที่มีคุณค่า ตลอดจนสภาพปัจจุบันและปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อกิจกรรม และคุณค่า
ของย่านการค้า

จากผลการศึกษาพบว่า ย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า มีพัฒนาการเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการตั้งถิ่นฐาน
ของเมืองเชียงใหม่ โดยการค้าในช่วงแรกปรากฏในรูปแบบของตลาดชั่วคราว ติดตลาดในบางเวลา ขายสินค้า
เกษตรกรรมตามสองฝั่งถนน ต่อมาได้มีการพัฒนาโดยสร้างร้านค้าตั้งอยู่สองฝั่งถนนท่าแพ และถนนช่างม้อย
และสร้างตลาดสดถาวรขึ้น คือ ตลาดวโรรสและตลาดต้นลำไย สร้างอาคารพาณิชย์โดยรอบตลาด ค้าขายสิน
ค้าตลอดทั้งวัน และมีการขยายตัวของกิจกรรมการค้าตามถนนสายสำคัญ ๆ ในย่านการค้า ดังที่พบเห็นได้ใน
ปัจจุบัน และสำหรับคุณค่าที่ปรากฏในย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า แบ่งได้เป็น 5 ประเภทด้วยกัน คือ 1. คุณ
ค่าทางด้านประวัติศาสตร์และการศึกษา 2. คุณค่าทางสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม 3. คุณค่าทางสังคมและ
วัฒนธรรม 4. คุณค่าทางเศรษฐกิจ 5. คุณค่าทางนิเวศวิทยา

ปัจจุบันย่านการค้าตั้งอยู่ในเขตชั้นในของเมือง คือ บริเวณนับตั้งแต่แนวกำแพงเมืองจนถึงริมแม่น้ำ
ปิง เป็นบริเวณใจกลางเมือง ซึ่งเป็นบริเวณที่มีราคาที่ดินสูงสุดของเมือง มีการจราจรที่หนาแน่นและมีประชา
กรอาศัยอยู่หนาแน่นด้วย อีกทั้งยังมีปัญหา ได้แก่ ปัญหาแม่น้ำและน้ำแม่เข้าเน่าเสีย ปัญหาขาดแคลนที่จอด
รถ ปัญหาอาคารเก่าทรุดโทรม ปัญหาการใช้ที่ดิน โดยปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคุณค่าของย่านการค้า
รวมทั้งผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่ด้วย

ดังนั้นข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับพัฒนาย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า อาศัยหลักการของ
การอนุรักษ์ ได้แก่ การอนุรักษ์อาคารเก่า องค์ประกอบที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และพัฒนาย่านการค้า
ประกอบด้วยการแก้ปัญหาที่มีอยู่ ได้แก่ การปรับปรุงทางเดินเท้าและเพิ่มความร่มรื่น การปิดถนนเพื่อกิจ
กรรมในบางช่วงเวลา การปรับปรุงเทศบัญญัติและการบริหารการจัดการ เพื่อยังคงดำเนินบทบาทหน้าที่ของ
ย่านการค้าต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง.....
สาขาวิชา การวางผังเมือง.....
ปีการศึกษา 2542.....

ลายมือชื่อนิติ สุวัฒนา ธานี.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา สุวัฒนา ธานี.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม -.....

3970870825: MAJOR URBAN PLANNING
KEY WORD:

COMMERCIAL / CENTRAL DISTRICT / OLD CITY / MUANG CHIANG MAI /
DEVELOPMENT

BUNNASART SUKTRAKUL : DEVELOPMENT GUIDELINES FOR COMMERCIAL DISTRICT IN
THE INNER AREA OF OLD CITY : A CASE STUDY OF MUANG CHIANG MAI .

THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. SUWATTANA THADANITI ,Ph.D. 216 pp.ISBN 974-333-142-5.

The commercial district in the inner area of old city in Muang Chaing Mai is historic valued area because its development started at the same time of Chiang Mai's settlement. Development guidelines for commercial district should realize both value and develop functions of this area that can be used efficiency . The objective of this study is to study the development of commercial district, the valued composition and problems which impact on activities and the value of commercial district .

The study reveals that the commercial district in the inner area of old city was built at the same time as Chiang Mai's settlement. In the first period , this commercial district was temporary market to sell agriculture products along side of the roads. Then , it developed to be the permanent market , with many shops on both sides of Thapae and Chang Moi road which are Warrorot and Tonlamyai market and sold all days. Commercial district expanded to main road of this area.The value of commercial district can be divided to 5 types which are historic, art and architectural , social and cultural , economic and ecological value.

Now the commercial district locates in the inner area of the city , from city wall to Mae Ping river. The land price in this area is highest .There are the traffic jams , high density population and many problems such as water pollution in Mae Ping and Mae Kha river , parking problem , deteriorated old building and land use problem . These problems have the impact on the value of commercial district and people who live in this area

The development guidelines for commercial district in the inner area of old city are proposed to conserve old building, maintain the cultural value of this area , and solve the environmental as well as problems improve footpath , plant trees , close the road sometime for manage the activity , improve the municipal law to make the commercial district work efficiency.

ภาควิชา.....การวางแผนภาคและเมือง
สาขาวิชา.....การวางผังเมือง
ปีการศึกษา..... 2542

ลายมือชื่อนิติ..... สุวตนา ธานี
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... สุวตนา ธานี
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... -

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างยิ่งของ ผศ.ดร.สุวัฒนา ธาดานิติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะต่าง ๆ และ ผศ.ดร.นิพนธ์ วิเชียรน้อย อาจารย์ขวัญญ์สรวง อติโพธิ และคุณพงศ์สิทธิ์ ชุมสาย ณ อยุธยา ที่ได้สละเวลาเพื่อให้โอกาสสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูล แผนที่ ตลอดจนเพื่อน ๆ ทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งผู้ที่ไม่ได้เอ่ยนามทุกท่าน ที่ทำให้การศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

สุดท้ายขอขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้โอกาสในการศึกษาจนสำเร็จ

นายบรรณศาสตร์ สุขตระกูล

ตุลาคม 2542

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญรูปภาพ.....	ฐ
สารบัญแผนที่.....	ฑ

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 แนวความคิดของการศึกษา.....	3
1.4 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการศึกษา.....	3
1.5 ขอบเขตการศึกษา.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.7 แหล่งข้อมูล.....	5
1.8 คำจำกัดความ.....	5

บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม

2.1 แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการค้าบริการ.....	6
2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับย่านการค้าโดยทั่วไป.....	6
2.1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับย่านใจกลางเมือง.....	8
2.1.3 ลำดับของศูนย์กลางการค้า.....	11
2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับตลาด.....	13
2.2 แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์.....	16

2.2.1 ความหมายของการอนุรักษ์.....	16
2.2.2 เป้าหมายและหลักการของการอนุรักษ์.....	17
2.2.3 ประเภทและมาตรฐานการอนุรักษ์ย่านประวัติศาสตร์.....	18
2.2.4 หลักเกณฑ์และขั้นตอนการอนุรักษ์โบราณสถาน.....	22
2.2.5 ขอบเขตพื้นที่อนุรักษ์.....	26
2.2.6 การอนุรักษ์ทรัพย์สินทางประวัติศาสตร์ในประเทศสหรัฐอเมริกา....	26
2.2.7 ผลกระทบจากการการอนุรักษ์ทรัพย์สินทางประวัติศาสตร์.....	29
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและฟื้นฟู.....	33
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
บทที่ 3 สภาพปัจจุบันของเมืองเก่าเชียงใหม่	
3.1 ความหมายของเมืองเก่าเชียงใหม่.....	42
3.2 ภาพรวมของเมืองเก่าเชียงใหม่.....	45
3.3 สภาพปัจจุบันของย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า.....	52
3.3.1 ทำเลที่ตั้ง.....	52
3.3.2 ลักษณะด้านประชากร.....	55
3.3.3 ราคาที่ดิน.....	59
3.3.4 ระบบโครงข่ายการคมนาคม.....	64
3.3.5 ประเภทของการใช้ประโยชน์ที่ดิน.....	69
3.3.6 สภาพการณ์ปัจจุบันของกิจกรรมการค้าเมืองเชียงใหม่.....	72
บทที่ 4 พัฒนาการของย่านการค้าใจกลางเมืองเก่าเชียงใหม่	
4.1 ความหมายและขอบเขตของย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า.....	75
4.2 พัฒนาการของย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า.....	79
4.2.1 พัฒนาการในช่วง พ.ศ.1839-2397.....	79
4.2.2 พัฒนาการในช่วง พ.ศ.2397-2443.....	81

4.2.3 พัฒนาการในช่วง พ.ศ.2443-2500.....	83
4.2.5 พัฒนาการในช่วง พ.ศ.2500-2542.....	86
4.3 การใช้ประโยชน์ที่ดินภายในย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า	91
4.4 กิจกรรมการค้าการบริการ.....	93
4.4.1 ตัวแทนพื้นที่กิจกรรมการค้าการบริการช่วง พ.ศ 2397-2443.....	100
- กิจกรรมการค้าการบริการบนถนนท่าแพและข้างม่อยช่วงแรก....	100
4.4.2 ตัวแทนพื้นที่กิจกรรมการค้าการบริการช่วง พ.ศ 2443-2500.....	105
- กิจกรรมการค้าการบริการบนถนนข้างม่อยช่วงขยายตัว.....	105
- กิจกรรมการค้าการบริการบนถนนท่าแพช่วงขยายตัว.....	108
- กิจกรรมการค้าการบริการถนนวิชยานนท์.....	121
- กิจกรรมการค้าการบริการตลาดวโรรส.....	124
- กิจกรรมการค้าการบริการตลาดต้นลำไย.....	130
- กิจกรรมการค้าการบริการตลาดเทศบาล.....	135
4.4.3 ตัวแทนพื้นที่กิจกรรมการค้าการบริการช่วง พ.ศ 2500-2542.....	138
- กิจกรรมการค้าการบริการถนนช้างคลาน.....	138
- กิจกรรมการค้าการบริการถนนลอยเคราะห์.....	146
- กิจกรรมการค้าการบริการถนนถนนราชวงศ์.....	152

บทที่ 5 คุณค่าของย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า

5.1 ลักษณะเฉพาะของย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า.....	160
5.2 คุณค่าของย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า.....	168
5.2.1 คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์และการศึกษา.....	168
5.2.2 คุณค่าทางด้านศิลปกรรม สถาปัตยกรรม.....	171
5.2.3 คุณค่าทางด้านสังคมและวัฒนธรรม.....	175
5.2.4 คุณค่าทางด้านเศรษฐกิจ.....	176

5.2.5	คุณค่าทางด้านนิเวศวิทยา.....	176
บทที่ 6 แนวทางในการพัฒนาย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า		
6.1	แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า.....	178
6.2	ปัญหาภายในย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า.....	179
6.3	แนวความคิดในการอนุรักษ์และพัฒนาย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า.....	185
6.4	แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า.....	186
6.5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	197
6.5.1	บทสรุปของการศึกษา.....	197
6.5.2	สรุปข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาย่านการค้า.....	200
6.5.3	ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป.....	201
รายการอ้างอิง.....		202
ภาคผนวก.....		206
ประวัติผู้เขียน.....		216

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.4.1-1	แสดงผลิตภัณฑ์จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2534-2537.....38
2.4.1-2	ประมาณการณ์จำนวนนักท่องเที่ยว นักทัศนอาจรและผู้มาเยือนเชียงใหม่.....38
3.3.1-1	แสดงพื้นที่รายตำบลภายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่.....55
3.3.2-1	แสดงจำนวนประชากรแยกรายตำบลภายในเขตเทศบาล.....54
3.3.2-2	แสดงอัตราการเพิ่มของประชากรแต่ละตำบลในเขตเทศบาล.....57
3.3.2-3	แสดงการย้ายเข้า-ออก การเกิด-ตาย ของตำบลช้างม่อยและช้างคลาน.....58
3.3.3-1	แสดงการเปลี่ยนแปลงราคาที่ดินในเขตอำเภอเมือง.....59
3.3.4-1	แสดงปริมาณการจราจรของถนนสายหลักในช่วงปี พ.ศ.2534-พ.ศ.2536.....65
4.4.-1	แสดงข้อมูลปริมาณการเดินทาง.....96
4.4.1-1	แสดงประเภทกิจกรรมการค้าการบริการถนนท่าแพในโซนแรก.....100
4.4.1-2	แสดงประเภทกิจกรรมการค้าการบริการถนนช้างม่อยในโซนแรก.....101
4.4.2-1	แสดงประเภทกิจกรรมการค้าการบริการถนนช้างม่อยในโซนที่สอง.....105
4.4.2-2	แสดงประเภทกิจกรรมการค้าการบริการถนนท่าแพในโซนที่สอง.....108
4.4-2	แสดงร้อยละของขอบเขตการบริการถนนท่าแพทั้งสาย.....110
4.4.-3	แสดงร้อยละของขอบเขตการบริการถนนช้างม่อยทั้งสาย.....110
4.4.2-3	แสดงประเภทกิจกรรมการค้าการบริการถนนวิชัยานนท์ในโซนที่สอง.....121
4.4-4	แสดงร้อยละของขอบเขตการบริการถนนวิชัยานนท์.....123
4.4.2-4	แสดงประเภทกิจกรรมการค้าการบริการตลาดวโรรสในโซนที่สอง126
4.4-5	แสดงร้อยละของขอบเขตการบริการตลาดวโรรส.....128
4.4.2-7	แสดงประเภทกิจกรรมการค้าการบริการตลาดต้นลำไยในโซนที่สอง.....132
4.4-6	แสดงร้อยละของขอบเขตการบริการตลาดต้นลำไย.....134
4.4.2-10	แสดงประเภทกิจกรรมการค้าการบริการตลาดเทศบาลในโซนที่สอง.....135
4.4-7	แสดงร้อยละของขอบเขตการบริการตลาดเทศบาล.....137
4.4.3-1	แสดงประเภทกิจกรรมการค้าการบริการถนนช้างคลานในโซนที่สาม.....139

ตารางที่		หน้า
4.4-8	แสดงร้อยละของขอบเขตการบริการถนนข้างคลาน.....	142
4.4.3-6	แสดงประเภทกิจกรรมการค้าการบริการถนนเคราะห์ในโซนที่สาม.....	146
4.4-9	แสดงร้อยละของขอบเขตการบริการถนนลอยเคราะห์.....	148
4.4.3-7	แสดงประเภทกิจกรรมการค้าการบริการถนนราชวงศ์ในโซนที่สาม.....	152
4.4-10	แสดงร้อยละของขอบเขตการบริการถนนราชวงศ์.....	154
4.4.11	สรุปลักษณะกิจกรรมการค้าของย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า.....	157
6.2-1	แสดงรถที่จดทะเบียน พ.ศ.2535และพ.ศ.2539.....	180
6.2-2	แสดงปริมาณยานพาหนะในย่านการค้า.....	182

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่	หน้า
3.1-1 แสดงลักษณะการตั้งถิ่นฐานเริ่มแรกเมืองเชียงใหม่.....	43
3.1-2 ภาพถ่ายทางอากาศเมืองเชียงใหม่ พ.ศ.2497 แสดงพื้นที่ปลูกสร้าง.....	44
3.2.3-1 ภาพรวมองค์ประกอบเมืองเชียงใหม่เมื่อแรกสร้าง.....	51
4.2.1-1 แสดงพัฒนาการย่านการค้า พ.ศ.1839-2397.....	80
4.2.2-1 แสดงพัฒนาการย่านการค้า พ.ศ.2397-2443.....	82
4.2.3-1 แสดงพัฒนาการย่านการค้า พ.ศ.2443-2500.....	85
4.2.4-1 แสดงพัฒนาการย่านการค้า พ.ศ.2500-2542.....	87
5.2.1-1 อาคารพาณิชย์กรรมเก่าแก่อย่านการค้า.....	170
5.2.2-1 เจดีย์และพระพุทธรูปวัดแสนฝางและวัดพันตอง.....	172
5.2.2-2 ศิลปกรรม สถาปัตยกรรมในวัดต่าง ๆ.....	173
5.2.4-1 ภาพรวมกิจกรรมการค้าการบริการ.....	177

สารบัญแนที่

แนที่		หน้า
3.3.1-1	แสดงขอบเขตเทศบาลนครเชียงใหม่.....	53
3.3.2-1	แสดงความหนาแน่นประชากร.....	55
3.3.3-1	แสดงโครงสร้างราคาที่ดิน.....	60
3.3.4-1	แสดงปริมาณการจราจร.....	66
3.3.4-2	แสดงโครงข่ายการสัญจร.....	67
3.3.5-1	การใช้ที่ดินย่านใจกลางเมือง.....	71
3.3.6-1	ที่ตั้งย่านการค้าเมืองเชียงใหม่.....	74
4.1-1	การใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม.....	76
4.1-2	ขอบเขตย่านการค้าใจกลางเมืองเก่า.....	77
4.2-1	แสดงการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินของย่านการค้า.....	90
4.4-1	แสดงพัฒนาการย่านการค้า.....	95
4.4-2	โซนการสัญจร.....	97
4.4-3	แสดงโซนศึกษากิจกรรมการค้าของย่านการค้า.....	98
4.4-4	อธิบายการใช้ที่ดินของย่านการค้า.....	99
4.4.2-1	แนที่การใช้ที่ดินถนนท่าแพ.....	111
4.4.2-2	แนที่การใช้ที่ดินถนนช้างม่อย.....	117
4.4.2-3	แนที่การใช้ที่ดินตลาดวโรรส.....	129
4.4.3-1	แสดงการใช้ที่ดินถนนช้างคลาน.....	143
4.4.3-2	แสดงการใช้ที่ดินถนนลอยเคราะห์.....	149
4.4.3-3	แสดงการใช้ที่ดินถนนราชวงศ์.....	155
4.4-5	การรวมกลุ่มกิจกรรมการค้าของย่านการค้า.....	158
5.1-1	องค์ประกอบทางกายภาพของย่านการค้า.....	167
6.5.1-1	แสดงโครงการเสนอแนที่ย่านการค้า.....	198